

Letnina Hstu: —
 Čelo leto . . . K 10—
 Pol leta . . . 5—
 Četrt leta . . . 2-50
 Posamezne . . . 1—
Prejeto Avstrije: —
 Čelo leto . . . 15—
Posamezne številke
 10 vinarjev. —

STRAZA

Iskanje ali ostanke
 na zabavo po 12 urah
 od četrke petkov: pri
 vsaki uri ostanke v
 — papir.
 „Straza“ izhaja v
 delah in petih papirih
 Srečati se na vseh.

Redništvo in upravnštvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 9.—12. ure dopoldne.

Posvetovanje S. K. Z

Maribor, 10. maja.

Odlični pristaši S. K. Z. od vseh plati Slovenskega Štajerja so se včeraj zbrali v Mariboru, da se posvetujejo o vseh zadevah, ki so zdaj v širji javnosti na dnevnem redu.

Najprej se je poslanec dr. Korošec ob navdušenem pritrjevanju vseh navzočih spominjal visoke cesarice Zite povodom njenega rojstnega dne ter na to podal sliko sedanjega političnega položaja, kakor se je razvijal od zadnje seje S. K. Z. do danes. Glede hrvatsko-slovenske politike je poročal, da je H. S. K. že povabil poslanca dr. Rybara in dr. Ravnikarja, naj se pridruži klubu in da se bo tudi z dalmatinskimi poslanci, kolikor še jih je izven kluba in kakor hitro bo ž njimi omogočen osebni stik, skušalo zadobiti kolikor možno tesno sodelovanje v državnem zboru. Naši odnosi do Češkega Svaza so najpristranejši. Tudi s Poljaki se bo dobilo tem več stika, čim bolj se bodo odmikali od svojih dosedanjih političnih zaveznikov. Največjo nevarnost za parlamentarno življenje, v kolikor ne prihajajo te nevarnosti iz izvenparlamentarnih krogov, tvori nemški nacionalverband, ki je numerično najmočnejši, kvalitativno pa tako slab, da je začel vzbujati tudi že v nemški javnosti sousmiljenje. Po svojem številu in po svojem razmerju do vlade bi bil nacionalverband poklican, da vodi parlament, sedaj bo morala biti pa skrb drugih parlamentarnih skupin, da ga spravlja na pota, ki ne bodo parlamentu in avstrijskemu ugodu škodljiva.

Z ozirom na našo domačo politiko nas silijo današnji časi, da vse slovenske štajerske stranke združimo v močno narodno falango, ki bi z neustrašeno in vspehom odbijala od sovražnikov prihajajoče nevarnosti. Avtonomija strank lahko ostane, kakor je bila, njih programi nedotaknjeni. Toda sedanjí čas je potisnil v ospredje toliko vprašanj, o katerih vlada v vseh strankah isto naziranje, za kar je v interesu narodove stvari, da iščemo skupnega dela v skupnih stvareh. Tozadevni informativni in neobvezni razgovori z vodilnimi osebami Narodne stranke so ugotovili isto naziranje tudi v Narodni stranki. V tem oziru bo torej treba, da stranka stori danes tudi tozadevne sklepe.

LISTEK.

„Ob 50letnici dr. Janeza Ev. Kreka“.*

Izšla je naposled knjižica, katero — le še večje in lepše — je katoliška slovenska javnost po pravici pričakovala že pred več kot poldrugim letom, pričakovala tembolj, ker časovne razmere niso pripuščale slovesnih prireditev, običajnih ob sličnih jubilejih. Toda ne-le da smo zastoj čakali zbornika, ko der bi nam sovrstniki in učenci dr. Kreka prikazali vse ogromno delo, ki ga je ta najodličnejši naš socialni delavec izvršil v zadnjih 25 letih med našim narodom, doživeti smo morali nezaslišano, da izvestno naše časopisje (čas izjemam!) ni smatralo za vredno niti z eno besedo spomniti se jubileja onega moža, ki se mu imamo Slovenci toliko zahvaliti, kakor komaj še komu. Jubilantu, ki za svoje delovanje nikdar ni iskal pohvale in priznanja, ampak delal neumorno vedno brez ozira na hvalo in grajo, to postopanje pač ni zagrenilo ur, še manj pa ga odvrnilo od poti, ki jo hodi že 25 let skrbno edino le za blagor svojega ljudstva, toda hvaležna slovenska srca zlasti na mejah naše domovine, ki so jim še v s-

* „Ob 50letnici dr. Janeza Ev. Kreka“, Ljubljana 1917. Izdali in založili pisatelji doneskov. Tiskal Anton Slatner v Kamniku. Cena 2 K.

Na Koroškem so do najnovejšega časa vladale iste razmere, kakor pri nas začetkom vojske. Deželna koroška vlada slovenski stvari ni naklonjena in temu primerno je tudi postopanje političnih in drugih uradnikov. Razmere koroških Slovencev so se menda med vojsko najbolj poslabšale. Za to moramo iskati potov, da popravimo, kar se da popraviti, in da nanovo oživimo med koroškimi Slovenci veselje do življenja. Koroška je naša skupna rana, ki nas s-keli vse Slovence, za to moramo tudi skupno pomagati.

Tem izvajanjem je sledila obširna politična debata. Ko je bila končana, se je začelo posvetovanje o gospodarskih vprašanjih.

Splošno se je povdarjalo, kako strašno naraščajo cene vsem predmetom, ki jih mora kmet kupovati za se in svoje gospodarstvo. Te cene niso v nobenem razmerju s cenami, ki jih dobiva za svoje pridelke, n. pr. za krompir. To bi morala sodišča, posebno pa davčni uradi, v polni meri uvaževati. Če dobi kmet nekoliko več denarja, izvira to iz tega, da mora proti svoji volji več prodati, kakor bi v normalnih razmerah prodal. Toda po vojski se bo moral nanovo urediti, ker je obdelovanje zemlje vsled pomanjkanja delavcev in gnoja vedno slabše, ker bodo hlevi prazni, strehe razkrite, poslopja razdrapana in davki visoki.

Najslabše je urejeno vse gospodarsko občevarje v celjskem in ptujskem okrajnem glavarstvu, najbolj trdo v konjiškem okraju. V nekem kraju celjskega glavarstva je kričal uradnik, ki ne razume nič slovenski, zaradi mleka nad kmeti: Ako ne prinesete toliko mleka, boste prišli v soboto v zapor! Čez nedeljo bom Vas imel zaprtega in v ponedeljek bom Vas do sobote poslal zopet na delo! — Tako se postopa s kmeti, ki jih je sama kost in koža, ker morajo že 3 leta delati noč in dan in kar pridelajo, v zahtevani meri oddati skupnosti.

Vse se zahteva od kmeta, a se še nahajajo ljudje, ki mislijo, da kmet plava v izobilju. Nekatera glavarstva ne ščitijo dovolj kmeta, ampak nastopajo brezobzirno.

V ptujskem okraju razdeljava sladkorja še vedno ni urejena v prilog odjemalcev in majhnih trgovcev. Dolgo časa je ptujski magistrat delil sladkor, toda samo onim, ki so prinesli n. pr. jajca. Ubog

delavec in viničar, ki ničesar ni imel, je stal na cesti kot žrtev nesocialnega pojmovanja pri okrajnem glavarstvu.

Živina, ki se plačuje kmetom po 2.10K, 2.20 K, se meščanom in ubogim delavcem prodaja po 6 K! Živino mora seveda kmet sam prignati v mesto, mesar le zakolje in proda.

Kmeti se pritožujejo, da so tako preobloženi z delom, da ne morejo opravljati več svojega stanovskega opravila, za to je ponekod njihova remuneracija prenizka in se bo v tem oziru moralo stanje predrugačiti.

Razpravljale so se tudi druge važne zadeve. O posvetovanju se je izdalo to-le poročilo:

„Slovenska Kmetijska Zveza je imela dne 9. t. m. predpoldan in popoldan dobro obiskano odborovo sejo. Poslanec dr. Korošec je podal sliko sedanjega političnega položaja. Po temeljiti dolgotrajni razpravi se je sklenilo pozvati štajerske državne poslane, da v državnem zboru v smislu plemenitega prizadevanja presvitlega cesarja podpirajo vse, kar bi nas moglo dovesti do težko zaželenega miru. Pozivlja se nadalje poslance in celo slovensko javnost, da žalostnim razmeram, v katerih živijo sedaj koroški Slovenci, posvečajo največjo pozornost. Kot članica V. L. S. izraža štajerska Kmetijska Zveza z ozirom na dogodke na Kranjskem bratsko željo, da se odstranijo ovire, ki so slogi v S. L. S. na poti. — Da se doseže v sedanjem prevažnem času kolikor mogoče skupen in enoten nastop vseh štajerskih Slovencev v narodnih zadevah, se sklone, stopiti v stik s štajersko Narodno stranko. — Nato so se še zelo temeljito in obširno obravnavala vsa pereča gospodarska vprašanja, ki zadevajo Slovenski Štajer in so se storili tozadevni sklepi. Razprav so se udeležili: Roškar, Pišek, dr. Verstovšek, dr. Hohnjec, Medved, župan Ratej, župan Galunder, Korpar, Čater, Trafnik, Doberšek, Čížek, Vračko itd.“

Kriza v Nationalverbandu.

Dunaj, 9. maja.

Nemškoradikalna skupina je pretila, da izstopi, ako se Nationalverband v vprašanju državnozbornskega predsednika odloči za Doberniga in ne za dr. Groba. Nemški radikali hočejo železno roko, ki bi

pominu besede našega Slomška: „Narod, ki svojih velikih mož ne časti, njih vreden ni“, je globoko zapekla „zamolčana petdesetletnica“, zaslužila so tedaj, kaj se pripravlja in čez stisnjene ustnice je privrelo takrat: „Gorje mu, ki je to povzročil!“

Zato bo pa te dni tisoč rok strastno seglo po knjigi „Ob 50letnici dr. Janeza Ev. Kreka“, tisoč src bo z zadoščenjem pozdravilo drobno knjižico ter se pridružilo protestu deseterih njenih pisateljev, tisoč bi bodo ponavljali: „Tudi mi z vso gotovostjo svoje notranje sile izpovedujemo vsi vsak za-se, mi, dr. Krekovi učenci: „Tudi moja vera je trdna; ali rajši bi, da pojde mimo ta grenki kelih. Trdna je moja vera, da napoči zarja tistega dne, ko naša kultura ne bo več krizantema siromakova, temveč bogastvo bogatega. Že slutim zarjo tistega dne, sluti jo vse moje najgloblje in najčistejše hrepenenje. Ne, ne hrepenenje samo. Moje delo je slutnja zarje, vsaka moja beseda in vse moje življenje. Že slišim dleto, ki kleše granitni temelj novi stavbi . . .“ („Ob 50letnici“, stran 7.)

Petdesetletnici dr. Kreka posvečena knjižica je sestavljena iz 15 člankov, ki jih je spisalo desetero njegovih učencev. Uvodnim mislim Jos. Puntarja, ki so vznešena pesem mladine njenemu ljubljencu in občudovanemu vzoru ter kratkim življenjepisnim podatkom iz peresa Fr. Ježa sledi najdaljši in najtemeljitejši vseh člankov „Krekovo literarno delo“ (J. Puntar). Pesmim, nastalim v letih bivanja v Avgušineju (1888—1892) in objavljenim v „Dom in Svetu“, sledi po vrnitvi v domovino leposlovni spisi v prozi, med njimi za Krekovo mišljenje in poznejše delovanje najznačilnejši spis socialna povest „Iz nove do-

be“ („Dom in Svet“ 1893), kjer mladi socialni reformator razvija v leposlovni obliki svoje nazore o rešitvi delavskega vprašanja in pripravlja s tem na razvitje socialnega svojega programa, kar se zgodi že prihodnje leto z ustanovitvijo delavskega društva in delavskega glasila „Glasnika.“ Odslej je dalje časa vse Krekovo literarno delo posvečeno skoraj izključno socialnemu vprašanju, ki ostane tudi pozneje v letih vsestranskega delovanja glavni predmet. Sestavek: „Dr. Krek in izobraževalno delo“ (Josip Puntar) predoči nam kratko pa prav dobro Krekovo delo na tem polju, to se pravi, pove nam: kar imamo Slovenci izobraževalnih organizacij, malodane vsem je položil temelj dr. Krek, on jih zamislil, on osnoval, on jih privedel na vrhunec. — Kratkemu spisu poslanca Jos. Gostinčarja: „Dr. Krek in delavstvo“ sledi dvojje člankov: „Dr. Krek in prvi rod „Danice““ (A. U.) in „Dr. Krek in slovensko katoliško dijaštvo“ (Ivan Dolenc), ki opisujeta Krekovo delo med katoliškim dijaštvom, najprej skromne začetne poskuse v Ljubljani, potem med našimi akademiki v „Danici“ in „Zarji“, naposled pa vsem udeležencem za vse življenje nepozabne socialne kurze na Sv. Joštu, kjer je padlo toliko zlatih semen v sprejemljiva mlada srca slovenskega in hrvatskega dijaštva in je bila sklenjena med očetovskim učnikom in njegovimi učenci prijateljska vez, ki je ne bodo pretrgale niti peklenske sile, še manj pa klevete nasprotnikov ali mogoče celo zahrbtnih obrekovalcev iz lastnega tabora! — Zanimivi in poučni zlasti za one Krekove častilce, ki niso imeli prilike z njim obče-vati in ga od bližje spoznati, so spomini na njega kot profesorja fundamentalike v ljubljanskem bogo-

krotila neubogljive slovanske poslance in so prepričani, da ima dr. Groß tako roko. Cela poslanska zbornica je kajpada drugega prepričanja, da ima dr. Groß nerodno roko, ne pa železne.

Socialdemokratska stranka je imela sejo, v kateri so se govorniki izražali proti dr. Großu, ker vidijo v njem začetek veliko nepotrebnih težkoč. Zaključka niso storili nobenega, da si za vse slučaje ohranijo svobodne roke. Menda je ni v parlamentu bolj nesimpatične osebe, kakor je dr. Groß, zato je odpor sedaj splošen.

Gotovo je, da bo delovna skupina v Nationalverbandu zahtevala, naj se revidira njegovo stališče v predsedniškem vprašanju. V tej skupini je sploh mnogo mož, ki niso nič kaj z navdušenjem spremljali Nationalverbanda na njegovih potih za oktobra in § 14. Za to občutijo sedaj isto bojazen, kakor druge stranke, da K. H. Wolf namerava z dr. Großom ubiti parlament, in pripraviti zopet ozračje za oktobra. Ti krogi se tudi z vsemi silami trudijo, da Nationalverband ostane pri vladi in ne stopi v opozicijo, kakor bi nemški radikali hoteli. Bojijo se namreč, da bi se znala tudi brez njih sestaviti v parlamentu večina.

Ni nobena tajnost več, da je Nationalverband postal bréme za vsako vladu. V njegovem krogu ni nobenih glav in kar bi jih bilo še dovolj brihtnih. — jih akcijska družba nezmožnih ne pusti kvišku. Nationalverbandu v sedanjí situaciji le koristi, da se je med vojsko zvezal s krščanskimi socialci. Za krščanske socialce še ni prišel čas, da s krepkim sunkom potisnejo proč od sebe Nationalverband. Nobena vlada pa si ne upa vladati brez Nemcev, kakor si tudi ni upala več upeljati proti vsem slovanskim strankam od Nemcev zahtevanih oktobra. V Avstriji se ne sme vladati ne proti Slovanom, ne proti Nemcem, to načelo postaja vedno bolj izrazito, tudi tam, kjer je bilo dolgo časa neznanu.

Kritični pojavi v Nationalverbandu lahko postanejo velikega pomena za notranjo politiko v Avstriji. Kakor hitro se loči krščansko-socialna stranka od Nationalverbanda, se bo tudi vlada ter skušala s krščanskimi socialci in Slovani ustvariti novo večino. Za to se v nemških listih sliši bojazljiv glas, da morda stojimo v notranji politiki pred presenečenji.

Novi cilji ruske vlade.

Ruski zunanji minister Miljukov je naznanil, da so novi ruski cilji sledeči:

1. Rusija mora dobiti tiste meje, katere je imela pred vojsko.
2. Vprašanje Dardanel se mora rešiti na ta način,

slovju pod naslovom: „Dr. Krek in njegov vzgojni vpliv.“ Pisatelj (Anton Komlanec) navaja tukaj tako karakteristične prizore iz one dobe in izreke svojega profesorja, da se čitatelju zazdi, kakor da sedi med Krekovimi slušatelji v kolegiju in strmi v izrednega moža, katerega „vse delo je zaradi nečesa, kar ni istovetno z njegovo osebo, katero naravnost pozablja...“ Nadaljni sestavki: „Dr. Krek in Hrvati“ (P. Rogulja), „Delo na verskem, protialkoholnem (J. Kalan), časnikarskem (Fr. Jež) in združnem polju“ (A. Kralj) so mnogo prekratki in presplošni. Dober pregled podajata sklepna članka: „Dr. Krek in obmejni Slovenci“ in „Dr. Krekovo politično delo“; le žal, da ta poslednji ni drugo kot suho kronološko naštevanje najvažnejših dogodkov zadnjih 20 let naše politične zgodovine, dočim bi ravno ta del zaslužil, da se ga obdela posebno obširno in temeljito. Sploh se skoraj vsem sestavkom v knjižici pozna, da so s pisani zelo naglo, da so „le hipno in prvo gradivo za svoječasno 50letnico.“ Vendar smo pisateljem hvaležni tudi za ta prvi, površni poizkus in naša najsrčnejša želja je le, da kar se tiče obljubljenega popolne slike dr. Krekovega življenja in dela, ne ostane samo pri obljubi, ampak se resno misli in pripravlja na njeno izvršitev že sedaj; saj taka knjiga ne bo le dolžen spomenik možu, ki je posvetil vse svoje moči, samega sebe popolnoma delu za lepšo bodočnost našega naroda, ampak bo ogledalo za vse prihodnje nesebične naše narodne delavce.

„Pojdimo za njim!“ je kažoč na dr. Kreka zaklical ob neki priliki na Sv. Joštu hrvatskim katoliškim akademikom nepozabni njih mladi vodja dr. R. Eckert in izdal s tem geslo hrvatske katoliške mladine: „Mi gremo za njim — za dr. Krekom!“ — je enodušno geslo tudi slovenske mlade generacije. Kdor ne veruje, bo spoznal to, ko se ista vrne iz strelskih jarkov!

Pred desetimi leti.

Potrebno je, da si od časa do časa uredimo

čin, da bo smela Rusija neovirano razpolagati z Dardanelami.

3. Narodnostno vprašanje se mora rešiti na ta način, da bo dobil vsak narod pravico si sam določiti svojo upravo.

4. Razmerje med Evropo in med Vzhodom se mora uravnati.

5. Belgijsko, srbsko, črnogorsko, rumunsko in poljsko ozemlje morata osrednji velesili izprazniti.

6. Zasigurati se morajo jamstva zoper morebitne bodoče politične in gospodarske pritiske Nemčije.

Temu nasprotno je pa priobčila ruska delavska stranka, kateri načeljuje minister Kerenski, sledeče nove ruske cilje, ki se bistveno razločujejo od zgoraj označenih:

1. Določenega dne se morajo nehati vsa vojaška podvzeta na kopnem in določiti meja, ki bo ločila armade vojskujočih se držav. Položaj na morju naj ostane nespremenjen.

2. Določiti se morajo meje vseh vojskujočih se držav, kakor so bile pred svetovno vojsko.

3. Vsaka vojskujoča se država si pridrži pravico, da bo smela na mirovni konferenci izraziti pravico do kakega gotovega obmejnega ozemlja.

4. Vse narodnosti morajo dobiti pravico, da izrazijo željo do popolne neodvisnosti, ako za njo glasuje več kakor 10% prebivalstva.

5. V zgoraj navedenih slučajih 3 in 4 se mora izvršiti glasovanje na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice, ki se mora izvršiti pod nadzorovanjem.

6. Ustanoviti se mora sklad, n. pr. 25 milijard frankov in sicer s prispevki vseh vojskujočih se držav. Iz tega sklada se naj popravijo škode nastale vsled vojske v opustošenih krajih.

Rusija in Turčija.

Izjava ruske vlade, da se odpove vsem aneksijam, je mahoma spremenila položaj med Rusijo in Turčijo. Dosedaj je veljal kot glavni pravec ruskega bojevanja, da pride Carigrad in z njim vred seveda tudi Dardanele v posest Rusije. S svojo izjavo o odpovedi aneksij pa se je sedaj Rusija odpovedala tudi svojim zahtevam po Carigradu in Dardanelah.

„Berner Tagblatt“ poroča, da je turški poslanik v Bernu izjavil njegovemu sotrudniku, da je Turčija sedaj pripravljena izpolniti ruske želje po odtvoritvi Dardanel. Pogajanja, ki so imela za posledico londonsko pogodbo iz leta 1841, dokazujejo, da so se Dardanele zaprle samo na zahtevo Anglije. Turčija nima nobenega interesa na tem, da bi še nadalje služila Angliji in je zato rade volje pripravljena izpolniti ruske zahteve, v kolikor te niso v nasprotju z neodvisnostjo Turčije. Pripravljena je tem bolj izpolniti ruske želje, ker je ta vojna dokazala, da Carigrada ni mogoče z morja sem ogrožati. V zvezi s to izjavo je naglašal poslanik, da bo tudi potem še lahko omejevala Anglija ruski izvoz, dokler nista Su-

svoje zasebne stvari. Popoldan velikonočne sobote je cikor nalašč za to.

Brskam in premetujem svojo korespondenco. — Ni sicer baš velika, vendar moram nehotne pomisliti, koliko grošev se takole zmeče za pošto...

Pa mi pride pod roko karta starega službenega tovariša, ko mi je pisal pred letom dni:

... pravi, da bo za Velikonoč že nekje Ruse lovil ... — — —

Slok mladenič, odkritosrčnega pogleda ter živahno-ujudnega vedenja je bil prijatelj V. Mlad po letih, a zrel mož po dejanjih. Skoro ni bilo prireditve, kjer bi ne sodeloval, tako pri gospodarskih in zabavnih, pri predstavah, petju in mladeniških organizacijah. Skratka: bil je duša vsega tedanjega, tam se jako skromnega slovenskega gibanja in lahko trdim, da je malo Slovencev onkraj Karavank, ki bi ne poznali nekdanjega —!

Bilo je tisto zimo, ko je dosegel koroški mrz menda rekord. Kot novodošel tujec imam navado, da v prostem času stikam zdaj tu, zdaj tam, kakor se pač malo mora v svrhu pridobitve takozvanih „krajevnih pojmov.“

Ko me nekega večera potisne mrz zopet skozi neke „nove“ duri, sem stal v — svojim razmeram primerni gostilniški sobici, ne luksurijski, a snažni in — kar je bilo sedaj največ vredno — prijetno zakurjeni. Ej, huda je, kadar človeka zebe tako pri 30 stopinjah...

Tam v bližini Kardinalskega trga — ulico pa sem pozabil — je bil ta lokal. Tam v prijaznem kotu je sedeval, tam večerjal svoje priljubljene, po koroško „pošrekane“ fižole itd. A ne sam. Mladenič enake starosti, krepke postave in kaj elegantnih črnih kodrov, mu je družbo tvoril. Bil je učiteljski K.

Mirno, polglasno, a vedno z neko vnemo sta debatirala v slovenskem jeziku.

Kako nekaj neizrazitega zavalovi v duši človeka, če v tujem — recimo — kraju sliši svojo materinščino, osobito, ako je to po daljšem času! Res je, res, tam je ni preveč. In še ta, ki je — je tako raztresena...

eški prekop in Gibraltar podrejena mednarodni kontroli.

„Berner Tagblatt“ povdarja z ozirom na to turško izjavo, da sporazumu osrednjih držav z Rusijo teoretično ni sedaj nič več na poti in da se bo gotovo tudi glede poljskega vprašanja doseglo sporazumljenje. Ako se ves položaj trezno presodi, pravi švicaški list, bi se lahko trdilo, da za skorajšnji mir ni več nobene zapreke. A glavna zavora, ki onemogočuje mir, in ki drži težko roko nad rusko vladu, ostaja londonska pogodba, da se ne sme z nobeno državo skleniti posebej miru. Mirovno razpoloženje bo še le tedaj pridobilo ugodnih tal, ko bo Anglija prišla do prepričanja, da se je položaj v Rusiji za njo spremenil v neugodnem smislu.

Sv. Oče za mir.

Papež Benedikt XV. je poslal kardinalu-državnemu tajniku Gasparriju pismo, v katerem so med drugim tudi sledeče zanimive besede: Z gotovostjo upamo, da bo naš Odrešenik vse duhove prepočil z mislijo, da sprejmejo zahtevo po miru. Prvi dan tega leta smo poslali vsem vojskujočim se narodom in njih voditeljem klic po miru, a na našo globoko žalost je naša želja ostala neizpolnjena, naš glas ni našel odmeva. Vojskujoče se narode drvi divji vihar naprej in naprej in ta vihar prinaša povsod nesrečo in težavo. A kljub temu še gojimo upanje na mir, ker je želja po dobrodejnem miru postala v resnici želja. Upamo, da bodo tudi vlade sledile klicu zmernosti. Upanje je tudi, da ni več daleč dan, ko se bodo vsi ljudje med seboj smatrali kot bratje.

Kdo je kriv, da se nesklene mir?

Stockholmski list „Aftonbladet“ piše, da bo grozeča lakota menda privedla vojskujoče se države do prepričanja, da je nadaljevanje vojske popolnoma brezsmiselno. Anglija še vedno stremi za tem, kako bi Nemčijo ugonobila in noče nič vedeti o miru. A Nemčija pa pravi, da se bori samo za svojo svobodo in da tudi ne more opustiti boja. Nemčijo hočejo sovražniki na vsak način izstradati, radi tega mora uporabiti vsa sredstva, da prepreči sovražne načrte. Neutrálne države, ki so z vojsko silno prizadete, pa ni samo sveta dolžnost napram kulturi in ljudstvu vojskujočih se držav, ampak tudi pogoj za svoj lastni obstoj, da skušajo doseči, naj bi se nesmiselna borba čimprej končala.

Uvažujoč izrek, da človeku ni dobro samemu biti, sem se jima enostavno pridružil tretji Slovenec. Ker smo se še večkrat shajali, sem imel dovolj prilike, spoznati in prepričati se, da sta možakarja poštenih in plemenitih nazorov.

„Vse za narod, št.!“ dejal je čisto prvi, zamišljeno zroč pred-se, bobnaje s prsti po mizi. Ta vzpodbuda je bila običajno nekaj znak zaključitve večera.

Vzklije naj sad — sejan v dobro zemljo slovenskega naroda! Vse je tako lepo napeljavano, vse tako lepo in načelno urejeno...

H vreme, obzorje? Jasno! Jasno? Nad nami pač. A tam daleč, daleč za političnim horizontom so se pa kopičili in gostili sicer pelagoma, a nevzdržno težki oblaki, ki so imeli rositi krvavo-črni dež.

Zahrumela je vojna...

Kakor tisoči onih, ki niti oddaleč niso imeli še pojma o vojaškem stanu, tako sta tudi moja znanca zamenjala svoje nazore za — povelja, pedagogiko je nadomestila disciplina, mesto peresa — puška —

Tam na bojnih poljanah grme topovi — v zaledju pa se ovekovečujejo imena in čini branilcev domovine.

Kupim časopis. Brzobjavi, uvodni članek, dnevnice novice. — Stoj!

„Na severnem bojišču je padel...“

Tako prvi. — Koj v prvih dneh po blisku na jugu pa:

„Pri... je — — —“

Davno že sem zapustil oni kraj in pozabil moža. In danes se ju spominjam!

Še stoji ona hišica, še menda „mamka“ kuha kakor nekdanj in stari „oča“ menda še posedla pri gostih in kramlja z njimi v mehki koroški slovensčini — a dveh gostov ni več! Na klic očetnjave sta hitele za narod, domovino.

Kakor poprej vedno skupno, tako sta tudi bojiščih skoro istočasno zapisala na zgodovinski list z rdečimi črkami svoj finale.

Tam na severu nekje je narahljana zemlja: tam na jugu je navrhan kraški kamen — po desetih letih...

Nemški kancelar upa na skorajšnji konec vojske.

„Bayrische Staatszeitung“ objavlja o seji odseka zveznega sveta za zunanje zadeve sledeče uradno poročilo: Odsek zveznega sveta zunanjih stvari je imel včeraj in danes seji, katerim je predsedoval državni minister dr. grof pl. Hertling; take seje se redno pri državnem kancelarju ponavljajo. Pri razpravi so vsi navzoči ministri zveznih držav soglasno pritrdjevali izvajanjem državnega kancelarja, ki je izjavil, da popolnoma upa, da se bo kmalu in srečno končala vojska.

Konferenca v Stockholmu.

Socialisti prihajajo te dni v Stockholmu, kjer so se začela predpovedovanja za mednarodni mirovni kongres. Dosedaj je priglasih že blizu 100 zastopnikov. Oficijelno socialdemokratsko zastopstvo iz Francije, Anglije in Rusije se ne bo udeležilo kongresa. Angleška delavska stranka je dne 10. maja sklenila, da se na noben način ne udeleži stockholmskega kongresa. Po mnenju vodilnih angleških socialistov je sklicanje konference v Stockholmu brez pomena. Storili so se primerni koraki, da se skliče konferenco delavcev in socialističnih strank vseh četverosporazumovih dežel, tudi onih iz Amerike. Ta shod bi se naj vršil meseca junija v Londonu. Iz tega se vidi, da dela četverosporazum s polnim parom proti mirovnemu gibanju in da hoče na vsak način preprečiti, da bi v Rusiji prevladala tista struja, ki je proti vojni. Strupeno sovraštvo, ki vlada med Anglijo in Nemčijo, pohlep po svetovnem gospodstvu, izločuje misel o miru. To so dejstva, ki jasno govorijo, da na sedanje mirovno gibanje ne smemo staviti prevelikega upanja. K temu pa se še tudi pridružuje dejstvo, da si vodilni krogi v Nemčiji niso na jasnem in čistem o vojnih ciljih. Načela: mir brez anekstij in vojne odškodnine nemška vlada ni sprejela, ni pa še tudi določila pravcev za sklepanje miru. Te razmere seveda četverosporazum uporablja pri svojem vplivanju na Rusijo.

Število udeležencev konference v Stockholmu.

Za stockholmski mednarodni socialistični kongres se je priglasilo 97 delegatov iz celega sveta. — Tudi delegati manjšine francoske socialistične stranke in francoskih sindikalistov se bodo udeležili konference.

Ministri severnih držav zborujejo.

Dne 10. t. m. so se sestali v Stockholmu ministrski predsedniki treh severnih držav (Norveške, Švedske in Danske). Zborovali bodo tri dni. Posvetovali se bodo o določitvi skupne politike severnih držav. Poročila iz Stockholma pravijo, da stremi ta konferenca tudi za mirovnimi cilji. Dne 8. maja je švedska mirovna zveza izročila švedskemu zunanjemu ministru obsežen mirovni predlog.

Španski kralj govori o miru

Pri otvoritvi kongresa znanosti v Sevilji je španski kralj Alfonz v svojem govoru naglašal med drugim: Ko se bodo vrnila srečnejši časi, bo Španška lahko rekla, da je vedela pod najžalostnejšimi okoliščinami izpolnjevati visoke dolžnosti. Delajmo, da bo Španška lahko rekla bojujočim se državam, da je skrbno čuvala blaginje miru v času, ko so se one borile na bojišču.

Razmere v Rusiji.

Položaj v Rusiji še vedno ni pojasnjen. Angleži delajo s hujskanjem in če treba s podkupovanjem po deželi javno mnenje. Njihova agitacija ima uspeh. Iz novjših poročil je razvidno, da je tudi večina vojaško-delavskega odbora za nadaljevanje vojske, da sicer je večina ruskega ljudstva do grla sita vojevanja. Angleški agitatorji so tudi pridobili voditelje ruske organizacije invalidov, da so se izrekli za vojsko. Podpredsednik vojaško-delavskega odbora Skobelev je med drugim rekel: Glasno izjavljamo, da je treba Nemčijo premagati. Medtem pa se začasna vlada trudi, da z različnimi modernimi in demokracističnimi odredbami pridobi simpatije ljudstva. Tako razglasa sedaj začasna vlada, da bo proglasila v kratkem splošno amnestijo, odpravo smrtnih kazni, enakopravnost vseh državljanov, svobodo društev in zborovanj itd. Kljub vsemu temu pa vlada po vsi deželi velika nezadovoljnost ljudstva, ki st daje duška v raznih nemirih, kateri se pojavljajo sedaj tu, sedaj

tam. Razmere v Rusiji so torej razruvane in ne da se še soditi, kako se bo razvoj končal.

Italijansko bojišče.

Od četverosporazumovih in nevtralnih strani se zopet napoveduje bližnji pričetek italijanske ofenzive. Švicarska poročila pravijo, da se bo ob enem z novo ogromno ofenzivo na zahodni fronti pričelo z velikopoteznimi napadi na italijanski in vseh drugih frontah.

Italijani ne morejo v Trst.

List „Baseler Nachrichten“ objavlja članek polkovnika Eglija, ki trdi, da je Italijanom nemogoče predreti proti Trstu. Kraška visoka planota, ki zapira pot proti Trstu, je najtežavnejše ozemlje, na katerem se je kedaj vršila kaka bitka. Čim dalje tu prodrejo Italijani naprej, tem težavnejši postaja njih položaj. Mogoče se jim posreči zasesti del sprednjih postojank. A po tem, kar sem te dni videl, se mi zdi nemogoče, da bi Italijani mogli prodrati Kraško visoko planoto pri Komenu.

Rusko bojišče.

Na ruskem bojišču je ruska artilerija pod rusko-japonskim vodstvom pričela zopet živahnejše delovati, posebno ob Narajovki, pri Brzezaniju in ob železnici Tarnopol—Zloczov. Splošno mnenje pa je, da ruska armada vsled notranjih razmer ne bo več zmožna za večja ofenzivna dejanja.

Ruski vojni minister obolel.

Resno je baje obolel ruski vojni minister in bo moral odložiti vsaj za nekaj časa svoje posle v vojnem ministrstvu.

Nov poveljnik na severu.

Poveljnik severne ruske armade general Ruski je, kakor poroča „Agenzia Stefani“ iz Petrograda, odstavljen. Na njegovo mesto (je baje imenovan general Dragomirov).

Rumunsko bojišče.

Na moldavsko črto dohajajo dan za dnevom nove rumunske čete, ki so se v južni Rusiji celo zimo pod vodstvom ruskih, angleških in francoskih častnikov urile in preustrojale. Dozdaj pa je na rumunski črti mir.

Francosko bojišče.

Četrta bitka pri Arrasu se nadaljuje. Zlasti artilerijski boji pri Arrasu so še vedno nečuvno hudi. Tudi na črti Soissons—Reims se bijejo hudi boji. Nekateri kraji kot mesteca Fresnoy in vas Bullecourt so že trikrat menjali svojega gospodarja. Vsi navali na nemške postojanke so bili odbiti. Angleško-francoskim četam se noče posrečiti predreti nemško fronto. Malenkostni krajevni uspehi, kot pridobitev nekaj kilometrov razoranega ozemlja, niso v nobenem razmerju z ogromnimi izgubami. V boje posega dva milijona angleško-francoskih vojakov. Italijanski listi pišejo, da bo poslala Amerika v dveh mesecih nekaj četa na bojišče. Francija in Anglija bota v večjem številu kakor dosedaj pošiljala zamorce in druge neevropske čete na francosko bojišče. Na tem bojišču se še pričakujejo hudi boji.

P-čolni potopili 1325 ladij.

V nemškem državnem zboru je poročevalec o mornariškem proračunu dne 9. maja izjavil, da je po natančnih uradnih seznamih bilo v času od 1. februarja do 1. maja od P-čolnov potopljenih 1325 sovražnih in nepristranskih ladij. Državni tajnik mornariškega urada pa je povdarjal, da je število P-čolnov vsled pridne gradnje vedno večje, moštvo je vedno boljše izšolano, istotako je tudi dovolj torpednih nabojev in goriva na razpolago za nadaljevanje uspešnega podmorskega bojevanja. V izgubo je sicer šlo večje število P-čolnov, a radikalnega sredstva proti P-čolnom še nasprotniki nimajo. Število potopljenih ladij postaja sedaj v poletnih mesecih vedno večje.

Ofenziva na vseh frontah.

„Matin“ poroča, da sta prva dva dela pričetke ofenzive na zahodu končana. Kar pa se sedaj pripravlja, bo našlo odmeva na vseh frontah in bo vojsko za Francijo tudi končalo.

Macedonsko bojišče.

Dne 8. in 9. maja so se vršili srđiti boji severozahodno od Bitolja, ob kolenu reke Črne in južno-zahodno od kraja Dojran ob istoimenskem jezeru. Vsi navali Sarraillove armade so bili krvavo odbiti. Sovražnik ni dosegel nobenega uspeha. Na stotine mrtvih pokriva bojišče. Ob Belasici in Strumi hudi artilerijski boji.

Bitka ob reki Vardar.

Iz Sofije se poroča:

Dne 8. maja je prišlo po večdnevem artilerijskem ognju do hude bitke pri vasi Grabesnica ob reki Vardar. 12 divizij Sarraillove armade je poseglo v boj, ki je trajal od ranega jutra do poznega večera. Sovražni navali so bili skrajno hudi. Šele proti večeru so boji nekoliko pojenjali. Vsi sovražni napadi so bili odbiti. Sovražniku se ni posrečilo zavzeti ne pedi ozemlja. Bojišče pokriva na stotine mrtvih sovražnikov.

Turška bojišča.

Na turških bojiščih razmeroma mir. Samo na kavkaškem bojišču živahni spopadi med turškimi in ruskimi četami.

Amerika in Nemčija.

Zedinjene države pridno rožljajo s sabljo. Zenevska poročila pravijo, da je k naborom v Severni Ameriki, ki se vršijo meseca maja, pozvanih tri milijone obvezancev. Vpoklicanih bo v aktivno službo za enkrat le en milijon. Prvi kontingent 500.000 mož bo nastopil vojaško službo dne 1. junija, drugi kontingent dne 1. oktobra. Vežbanje bo trajalo šest mesecev. „Daily Telegraph“ pa poroča, da četverosporazum upa, da se bodo ameriške čete že koncem letošnjega poletja borile proti Nemcem na zahodni črti. Vašingtonska vlada še sicer ni storila temeljnega sklepa, da se odpošljejo ameriške čete v Evropo, a vendar se smatra to kot gotovo dejstvo. Ameriška vlada je zasegla 75.000 ton nemških ladij. (Te ladje bo sedaj postavila v rabo proti Nemčiji. — Na stran sovražnikov Nemčije sta stopila tudi vlada otoka Haiti (vzhodno od mehikanskega zaliva) ter ljudovlada Liberija v Afriki. Ti dve državi bosta baje v kratkem napovedali Nemčiji vojsko. — Angleški listi opozarjajo na posebni pomen dejstva, da je tudi Guatemala oficijelno pretrgala stike z Nemčijo. Če stoji Guatemala na strani Zedinjenih držav, obdajajo Mehiko z vseh strani ententi prijazne države. Poleg tega imajo nemški trgovci velike finančijealne interese v tej centralnoameriški republiki, v tamošnjih plan-tažah za kavo imajo baje Nemci naloženih kakih 300 milijonov mark. Republika je že začetkom leta 1915 odpovedala svojo trgovsko pogodbo z Nemčijo.

Vojno posojilo.

Cesarski namestnik grof Clary nam piše:

Vnovič in če Bog da zadnjikrat, se stavi v tem strašnem boju na nas neodvračljiva dolžnost, da damo državi na razpolago finančijelna sredstva, ki jih rabi, da vsiljeno nam vojsko častno dokonča, kakor je vredno neizmernih žrtve, ki so jih doprinesli narodi monarhije na imetju in krvi v treh težkih bojnih letih.

Nevarljiva znamenja govorijo za to, da mir ni več daleč, treba je pa še na fronti in v zadledju hrabro vstrajati v boju, da naši mnogobrojni in mogočni sovražniki uvidijo, da se jim nikdar in nikoli ne bo posrečilo našo državo — kakor so nameravali — razbiti.

S hladnim preračunanjem so ob začetku tega leta zavrnili mirovno ponudbo, ki smo jo mi in naši zvesti zavezniki odkrito in pošteno stavili, da napravimo konec nadaljnjemu brezuspešnemu prelivanju krvi. Še enkrat so zbrali vse svoje moči, da premenijo vojno srečo in nam iztrgajo velike vojaške uspehe, ki smo jih v trdih bojih priborili.

Tu je vstopila v Rusijo nova moč na krmilo, rusko ljudstvo je zelo samo svojo usodo v roke, zavrnilo je zavojevalne namene svojih dosedanjih mogotcev in je tako odstranilo največjo oviro pravičnega miru.

Naše neprimerno hrabre čete kljubujejo na vseh frontah navalu sovraga in močne, prosto razpoložne moči stoje dobro oborožene in na boj izurjene, pripravljene za obrambo kakor za napad.

Na zapadu napadajo Angleži in Francozi z velikanskimi močmi že več tednov zaman nemško nepridirljivo črto, strašno težki boj ima prvesti sijajna nemška armada v tej največji bitki svetovne zgodovine, toda njena nepremagljivost se jasno kaže in na tem tudi ne bo moglo ničesar spremeniti sebično,

pod plaščem ideala človeštva se skrivajoče pridruženje Amerike k našim nasprotnikom.

Proti smrti pogumno in točno izvršujejo naši in nemški podmorski čolni velikansko nalogo prekinjenja pomorskega prometa naših sovražnikov, h kateremu nas je prisilila potreba, in že se obrača orožje lakote, ki bi naj nas premagalo, proti svojim lastnim povzročiteljem.

Mi hočemo in bomo vstrajali in ne bomo na-se nakopali krivde, da je dragocena kri naših narodov zastoj tekla. Novo potrjenje te neomajne volje se pa naj pokaže v podpisovanju 6. vojnega posojila.

Način 6. je podoben 4. in 5. vojnemu posojilu, le da so podpisovalni pogoji deloma še ugodnejši.

Podpisati je mogoče, kakor se izbere:

1. 40letno davka prosto 5%no državno posojilo v kosih po 50, 100, 200, 1000, 10.000 in 20.000 K. Obresti od kosov po 50 K se bodo za nazaj izplačevale v celoletnih obrokih dne 1. aprila vsakega leta, obresti od večjih kosov v polletnih obrokih dne 1. aprila in 1. oktobra vsakega leta. Posojilo se bo vračevalo v letih 1923 do 1957 na temelju izžrebanj. Vračevalo se bo celo imensko vrednost, med tem ko znaša podpisovalna cena le 92,50 od 100.

2. Davka proste 5%ne državne zakladnice v kosih po 1000, 5000, 10.000 in 50.000 K, ki se jih bo izplačalo dne 1. maja 1927 po polni imenski vrednosti. Podpisovalna cena je določena s 94 od 100, obresti se bo naknadno izplačevalo v polletnih obrokih dne 1. maja in 1. novembra vsakega leta.

Ker so se poslovalnice za podpisane odrekle 1/2%nemu plačilu, znaša cena 6. vojnega posojila celo le 92 K, oziroma 93,50 K za 100 K.

Če se vpošteva, da se bo vojno posojilo svoječasno vračevalo po polni imenski vrednosti, se vplačana glavnic sledenče obrestuje: a) pri 40letnem državnem posojilu: v slučaju izplačanja 1. 1923 7,29%, v slučaju izplačanja leta 1927 6,69%, v slučaju izplačanja leta 1932 6,39%, v slučaju izplačanja leta 1937 6,25%, v slučaju izplačanja leta 1942 6,17%, v slučaju izplačanja leta 1947 6,13%, v slučaju izplačanja leta 1952 6,09%, v slučaju izplačanja leta 1957 6,07%; b) pri državnih zakladnicah 6,40%.

Podpisovalni rok se prične v četrtek, dne 10. maja 1917, in se konča v petek, dne 8. junija 1917, ob 12. uri popoldne.

Priglasiti se more pri vseh poštinih uradih, davkarijah, bankah in hranilnicah, kjer je dobiti tudi natančnejša pojasnila. Vojnoposojilne papirje kot take je mogoče vporabljeti za plačevanje davka od vojnih dobičkov. Prodaja vojnega posojila je tudi že med dobo njegovega obteka vsakomur po vseh denarnih zavodih mogoča.

Kakor pri prejšnjih, dajejo avstro-ogrska banka in vojnoposojilna blagajna v svrhu nabave vojnega posojila pod jako ugodnimi pogoji posojila na vrednostne papirje, slednja blagajna tudi na hipotekarne tirjatve.

Štajerska je k prvim petim vojnim posojilom v prav posebno visoki izmeri pripomogla in tudi ne bo — o tem sem prepričan — v zadnjem odseku strahovitega borenja narodov hotela zaostati, temveč vstavila vse moči za uspeh 6. vojnega posojila. Krasen vzgled nam je dala nemška država, ki je podpisala okroglo 13 milijard mark 6. nemškega vojnega posojila.

Mislite na Vaše sinove in brate v vojski, ki se jih mora z vsem potrebnim oskrbeti, mislite na vse težke žrtve, ki ne smejo biti zastoj, mislite na Vašo brez primera krasno domovino, katero velja čuvati — in podpišite 6. vojno posojilo!

Politične vesti.

Važni posveti na Dunaju. »Münchner Neueste Nachrichten« poročajo z Dunaja: »Kakor izve Vaš zastopnik, je obisku, ki ga je napravil te dni zastopnik nemškega admiralnega štaba Holtzendorff na Dunaju, pripisovati veliko važnost. Admiral Holtzendorff, ki je tudi neposredno pred začetkom poostrene podmorske vojske bival v avstrijskem glavnem stanu, je imel priliko tukajšnjim vodilnim mestom in avstrijski cesarski dvojici razkriti odkritja največje važnosti o splošnem položaju. Tozadavna razprava je pokazala popolno soglasje.«

Novi člani gosposke zbornice. Za nove gosposko-zbornične člane bodo baje imenovani tudi sledeči: maršal Konrad pl. Hötendorff, predsednik gosplanske zbornice dr. Sylvester, bivši minister dr. Gessmann, prejšnji predsednik gosplanske zbornice dr. Pattai in pisatelj dr. Peter Rosegger. Slovenci in Hrvatje bi torej ne dobili nobenega.

Za kandidata Starčevićancev za nadomestne volitve v Sv. Ivanu Zelini je postavljen Ivica Kovačević, sedaj okrajni sodnik v Kostanjevici. Ker se pa aktivni uradniki ne morejo voliti, zato je Kovačević izstopil iz sodne družbe.

Zanimive aretacije v Sarajevu. Iz Sarajeva se poroča, da je tamošnja policija aretirala na zahtevo vojnih oblasti generalnega ravnatelja Bosansko-hercegovaške agrarne in trgovske banke, Madžara Geza Stuzza. Ta banka, ena izmed največjih bosanskih za-

vodov, ima ustanovne glavnice 8.000.000 K; ustanovljena je pred osmimi leti od budimpeštanske trgovske banke, ki je prevzela tudi skoro vse delnice. Omenjena banka je bila prvotno ustanovljena v ta namen, da sodeluje pri odkupu kmetov, ali ko je odkupovanje prešlo v vladine roke, je banka razširila svoje delovanje. Ustanovila je oddelek za blago, kupila delnice bosanske sladkorne tovarne, sodelovala pri raznih podjetjih ter je še pred kratkim z Muslimansko centralno banko ustanovila bosansko-hercegovo kovinsko centralo, ki je zelo uspešno delovala. Na temelju prijav so uvedli preiskavo, ki se je končala na ta način, da so aretirali ravnatelja Stuzza in Karla Somogyi ter ju izročili vojaškemu sodišču. V Sarajevu vedo le toliko, da se je izvršila aretacija vsled neopravičenih »kupcij«. Razen imenovanih dveh ravnateljev so aretirali še dva druga uradnika, sodnijska preiskava se pa vrši še proti več osebam.

Smrt bivšega bosanskega vstaškega vodje. — Pred par dnevi je umrl na Dunaju v visoki starosti bivši vstaški vodja v Bosni Petar Uzelac. Rodom je iz Črnogore in se je udeležil vstaje v Bosni, pozneje pa se je sprijaznil z okupacijo. Uzelac ni bil samo vodja vstašev, ampak je delal tudi v evropskem časopisju propagando za vstaške cilje; bil je tudi jako spreten žurnalist. Po okupaciji se je nastanil v Bosni, od tam pa je moral kmalu proč; šel je na Dunaj in potem v Carigrad, kjer je skromno živel kot žurnalist. Svočasno ga hudo napadali in dolžili veleizdaje. Pred izbruhom vojne je bil dobil dovoljenje, da sme zopet v Bosno, ali vojna mu je to preprečila in sedaj je izdihnil na Dunaju po dolgih in burnih dneh.

Karolyjeva stranka proti volilni reformi grofa Tisze. Karolyjeva stranka je imela dne 8. maja zborovanje, na katerem je razpravljala o volilni reformi. Stranka pozivlje vse politike, ki stremijo po volilni reformi, naj združijo vse moči, da se doseže enaka, splošna in tajna volilna pravica in da se doseže mir. Stranka je sprejela sklep, v katerem izraža patrijotično zadovoljstvo nad kraljevim lastnoročnim pismom, ki je dokaz, da umeva moharh globoko demokratične zahteve dežele. Najodločnejše pa protestira stranka proti vladnemu komentarju, ki zastopa ravno nasprotno tendenco, ki naravnost izzivajo k boju. In ta boj sprejme stranka in ga bo vodila z vsemi sredstvi in silami.

Tedenske novice.

Rojstni dan naše cesarice. Kakor god dne 27. aprila, se je v Mariboru obhajal tudi rojstni dan naše cesarice Zite preteklo sredo prav slovesno. Dolgo vrsto let Avstrija ni imela cesarice, zato je sedaj tem večje veselje, ker smo dobili v preblagi cesarici skrbno mater naši domovini. Vsa javna poslopja po mestu so imela razobešene mnogovrstne zastave, po vseh mestnih cerkvah se je zbrala vojaščina, da bi se v skupni molitvi spominjala svoje zlahtne vladarice. Najlepša je bila cerkvena slovesnost v mestni stolnici. Tu so se zbrali vsi najodličnejši zastopniki vojaških in drugih uradov državnih in mestnih, da bi se udeležili pontifikalne slovesne svete maše prevzvišenega nadpastirja. Cerkevna slovesnost se je sklenila s Te Deum, z kramentalnim blagoslovom in z avstrijsko himno.

Armada poklonila cesarici Ziti velik šopek. Načelnik avstro-ogrskega generalnega štaba, general pl. Arz je dne 9. maja cesarici Ziti imenom cele naše armade osebno čestital k njenemu rojstnemu dnevu in ji izročil krasen šopek. Cvetlice za ta šopek so poslali vojski iz vseh front in sicer celo iz strelskih jarkov, in tudi iz zaledja.

Cesar Karel podpisal 24 milijonov K vojnega posojila. Cesar Karel je naznanil finančnemu ministru, da bo podpisal 12 milijonov K 6. avstrijskega vojnega posojila. Enako svoto bo podpisal tudi na ogrsko vojno posojilo.

Visoko odlikovanje vojega kurata. Pavel Žagar, duhovnik lavantinske škofije, sedaj vojni kurat, je za svoje požrtvovalno službovanje odlikovan z vitezkim križcem Franc Jožefovega reda z vojnim okraskom.

Odlikovanje. Vojni kurat v mariborski rezervni bolnišnici, č. g. Mihael Umek, prid vojno kaplan v Vuzenici, je odlikovan z duhovniškim zaslužnim križcem II. razreda na belo rdečem traku.

Visoko odlikovanje. Cesar je odlikoval vlč. g. Andreja Gliebe, dekana in župnika v Ormožu, za njegovo neumorno delovanje za civilno prebivalstvo in za vojaštvo v ormoški bolnišnici s častniškim častnim znakom II. vrste z vojnim okraskom. Čestitamo!

Vojaški škof na italijanski fronti. Vojaški škof dr. Bjelik se je zadnje dni podal na italijansko fronto, kjer nadzoruje dušno pastirstvo.

Duhovniške vesti. Č. g. Anton Somrež, kaplan pri Sv. Martinu pri Velenju, je kot vojni kurat vpoklican v službo.

Odlikovana slovenska zdravnik. Zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje sta dobila zdravnik dr. Anton Schwab v Celju in dr. Gustav Strašek v Novem mestu.

Odlikovanje goriskega župnika. Cesar je podelil župniku Jožetu Primožič v Prvačini na Goriskem za njegovo domoljubno in požrtvovalno za držanje pred sovražnikom zlat zaslužni križec na traku hrabrostne kolajne.

Odlikovanje zunanjega ministrstva. Cesar je podelil zunanjemu ministrstvu grofu Cerninu veliki križ reda Sv. Štefana.

Odlikovanje v vojni. Gospod okrajni sodnik v Mariboru, dr. Anton Mulej, ki služi kot nadporočnik, je odlikovan z Franc Jožefovim redom z vojno dekoracijo.

Koroške cerkvene vesti. Na župnijo Št. Jurij na Vinogradih je prezentiran vlč. g. Janez Ozgan, provizor ravnotam. Za administratorja v Bleiberg-Geräuth je imenovan vlč. g. Bogomir Mayrhuber, mestni kaplan v Sovodju, za mestnega kaplana v Sovodju pa vlč. g. Janez Grollegger, kaplan v Šmihelu pri Volšpergu, soprovizura župnije Kamen je izročena vlč. g. Josipu Rudlu, župniku v Moličah. Vpokojeni župnik vlč. g. Jan Boštjančič se je nastanil v Pliberku. — Slovenska majniška pobožnost v Celovcu je vsako nedeljo popoldne ob 5. uri v cerkvi sv. Duha. — Procsije in cerkveni obhodi so na Koroškem zopet dovoljeni.

Za artističnega ravnatelja hrvatskega gledališča v Osijeku je po smrti Leona Dragutinovića imenovan kapelnik Mirko Polić, tržaški Slovenec.

V Pragi je umrl bivši češki deželni poslanec in urednik »Narodnih Listov«, Karl Tuma.

Binkoštni ponedeljek v Nemčiji odpravljen. Nemška vlada namerava za letos odpraviti praznik binkoštnega ponedeljka, tako da bi se na binkoštni ponedeljek opravljalo raznovrstno delo ravno tako kakor ob delavnikih in sicer iz vzroka, ker je postalo pomanjkanje delavskih moči pri kmetijstvu zelo občutno. Dunajski listi pišejo, da se tudi v drugih državah pripravlja gibanje, da se letoš ne bo praznovalo na binkoštni ponedeljek.

Šolske počitnice v mesecu maju. Deželni šolski svet je odredil, da smejo okrajni šolski sveti dovoliti na ljudskih šolah na deželi šolske počitnice za dva tedna v mesecu maju, da se tako opravijo najnujnejša poljedelska dela. Da bi pa šolska mladež pri učenju ne trpela škode, je določeno, da bodo glavne počitnice za dva tedna skrajšane.

Ženske v službi južne železnice. Uprava južne železnice bo za postavljanje ogibov sprejela za sledeče postaje ženske osebe v službo: Veržej, Hoče, Rače-Fram, Središče, Slov. Bistrica, Ponikva, Sv. Jurij ob južni žel., Laško, Rimske toplice ter še tudi za več drugih postaj na Srednjem in Gornje-Štajerskem. Prosilke za eno takih služb se naj osebno zgledajo po dotičnem postajenačelniku. V poštev pridejo samo take ženske osebe, ki so v polni meri za to sposobne. Tozadavna pojasnila se dobijo pri dotičnem postajenačelniku.

Vojaški dopusti za invalide. Vojno ministrstvo je določilo, da smejo vojaška poveljstva dovoljevati daljše dopuste vojaškim osebam invalidom, ki se nahajajo v raznih zdravilnih zavodih, šolah itd. in sicer da opravljajo doma razna poljedelska dela. Določeno je, da taki dopusti ne smejo biti daljši kakor 2 meseca.

Po 48 urah. Domobranksko ministrstvo sporoča, da črnovojniški zavezanci, ki so bili doslej oproščeni črnovojniške službe z orožjem in morajo vsled razveljavljenja oprostive takoj odriniti pod orožje, ne bodo kaznovani, če odrinejo pod orožje še le po osemstiridesetih urah in dokažejo, da jim je bil ta čas potreben za ureditev njihovih osebnih razmer.

Iz politične službe. Namestniški konceptni praktikant Franc Šorn v Brezicah je imenovan za namestniškega koncipista. Iz Ptuja je premeščen namestniški koncipist Maksimilijan Steffan, v Ptuj pa pride namestniški koncipist dr. Franc Sedlmayr.

Iz poštne službe. Za poštarja v Spielfeldu je imenovan Karel Ortner, poštar v Strassu.

Dijaški kuhinji v Mariboru je mesto venca na grob prečastitih gospodov † Jakoba Fink in † Fr. Hirti daroval Melhior Zorko, kapelan na Hajdini 48 K.

Dijaški kuhinji v Mariboru so darovali p. t.: Franc Sinko, kaplan, Teharje, 20 K; Miloš Oset, trgovec, Muta, 5 K; Štefan Pivec, dekan, Vuzenica, 8 K; Ivan Lenart, nadžupnik, Šmartno pri Slovenj-

gradu, 20 K; Upravništvo „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani (darilo iz Naroda) 20 K; P. L. Leon, Celje, Glavni trg 12, mesto venca na grob + g. kurata Finka, 20 K; Andrej Fišer, župnik v Ribnici na P., 20 K; Fr. Sal. Gomilšek, župnik, Sv. Peter na Medvedovem selu, mesto venca + kuratu Finku, 10 K; več. č. gg. duhovnikov po vlč. g. župniku Gomilšku, Sv. Peter, mesto venca + kuratu Finku, 7 K; Marija Drev, posestnica, Arja vas, mesto venca na grob + kurata Finka, 10 K; Ana Kuder, posestnica, Petrovče, mesto venca + kuratu Finku, 10 K; Anton Korén, župan, Petrovče, mesto venca + kuratu Finku 10 K; Karl Kuder, posestnik, Petrovče, mesto venca + kuratu Finku, 10 K; Jože Polanc, posestnik, Petrovče, mesto venca + kuratu Finku, 10 K; Marko Skofič, vojni kurat, vojna bolnica št. 807, vojna pošta št. 374, mesto venca + kuratu Finku, 20 K; Fr. Pišek, posojilniški tajnik, Maribor, 10 K; dr. Jančko Babnik, c. kr. ministerijalni svetnik, Dunaj, 20 K; Peter Majdič, veleindustrijalec, Celje, 30 K; četovodja pri kornem poveljstvu 1 K; dr. Fr. Krulje, nadžupnik in dekan, Laško, 10 K; Josip Lončarič, župnik, Sv. Jedert pri Laškem, 10 K; Jernej Frančič, župnik pri Sv. Marjeti na Pesnici, 20 K; Josip Ozmeč, dekan v Ljutomeru, mesto venca + kuratu Finku, 20 K; Andrej Lovrec, vikar v Ljutomeru, mesto venca + kuratu Finku, 10 K; Franc Pišek, državni poslanec v Slivnici, mesto venca na grob č. g. + župnika Franca Hirti, 12 K; Valentin Koprivšek, župnik v Framu, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Janez Toman, župnik v Hajdinu pri Ptuj, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Alojzij Sagaj, kaplan v St. Lovrencu pri Ptuj, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Franc Heber, župnik na Spodnji Polskavi pri Pragarskem, mesto venca + župniku F. Hirti, 20 K; Miroslav Volčič, župnik v Breznu, mesto venca + župniku Hirti, 20 K; Občina Orehovava (Slivnica) pri Mariboru, mesto venca + župniku Hirti, 20 K; Franc Segula, župnik v pokoju, Pragarsko, mesto venca + župniku Hirti, 2 K; Josip Ozimič, kaplan, Cirkovce, mesto venca + župniku Hirti, 6 K; Franc Polak, kaplan, Hoče, mesto venca + župniku Hirti, 3 K; Mat. Strakl, župnik pri Sv. Petru pri Mariboru, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Peter Paulič, kaplan, Hoče, mesto venca + župniku Hirti, 3 K; Adam Grušovnik, dekan, Hoče, mesto venca + župniku Hirti, 3 K; Alojzij Cilenšek, župnik, Poličane, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Anton Ravšl, župnik, Cirkovce, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Konrad Šesko, kaplan, Vuzenica, mesto venca + župniku Hirti, 2 K; Alojzij Zamuda, župnik v Črešnjevcu pri Slov. Bistrici, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Stefan Belšak, provizor, Slivnica pri Mariboru, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; Matija Skorjanec, župnik v St. Janžu na Dravskem polju, mesto venca + župniku Hirti, 10 K; sl. Kmetijska zadruga, Rače, mesto venca + župniku F. Hirti, 20 K; dr. Franc Lukman, profesor bogoslovja v Mariboru, mesto venca + župniku Hirti, 20 K; J. Neimenovan, po g. dr. Medvedu 20 K; sl. Okrajna posojilnica v Ormožu 20 K. Vsem cenjenim darovalcem iskrena hvala!

Rekviriranje vseh zvonov na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo, da je naučni minister izdal naredbo, da se morajo rekvirirati vsi doslej še ne rekvirirani zvonovi. Izvzeti so samo tisti, ki imajo umetniško zgodovinsko vrednost.

Novo poštno znamke. Namesto dosežanih pošt. znamk po 15, 20, 25 in 30 v, kakor tudi pošt. dopisnic s sliko rajnega cesarja Franca Jožefa bo začela poštna uprava izdajati nove znamke in tudi nove dopisnice s podobo cesarja Karla I. Toda za sedaj še ostanejo zgoraj označene poštno znamke in dopisnice v veljavi.

Poštni promet z Albanijo zopet neoviran. Poštno ravnateljstvo za Štajersko razglasa, da je poštni promet z Albanijo zopet neoviran. Dovoljeno je pošiljati v Albanijo pisma, dopisnice, poštno nakaznice, vzorce blaga, tiskovine in poštno zavoje in sicer samo vojaškim osebam.

Obleka na Nemškem. Cent. ala za oblačila na Nemškem je naročila 125.000 moških oblek, da jih po nizkih cenah proda manj imovitim ljudem.

Gospodarske novice.

Rekviriranje mleka. Okrajna glavarstva zahtevajo sedaj od živinorejcev oddajo mleka za prebrano prebivalcev v mestih in industrijskih krajih, za bolnišnice in razne druge vojaške zavode. Mnogim pa ni jasno, kako je z oddajo mleka, koliko se ga mora pustiti za prehrano družine. Namestniška odredba z dne 12. aprila 1917 št. L. W. I. 15/1917 pravi razločno, da si sme vsak živinorejec obdržati za vsako osebo v svojem gospodarstvu na dan pol litra mleka. Če n. pr. imaš tri krave, ki ti dajo povprečno na dan 9 litrov mleka in imaš pri hiši prehraniti 12 oseb, se ti mora glasom te namestniške naredbe pustiti najmanj 6 litrov mleka, le tri litre ga moraš oddati. Več ti ga ni treba oddati. Za one pa, kateri dobivajo mleko, bodisi od živinorejcev ali iz mlekarne, pa velja sledeče: za otroke do 1 leta se računa na dan 1 liter mleka, za otroke od 1—2 let $\frac{3}{4}$ l, za otroke od 2—6 let $\frac{1}{4}$ l, za osebe, ki so stare nad 70 let $\frac{1}{4}$ l, za bolnike pa, kakor določi zdravnik. Tako določa namestniška odredba z dne 3. marca 1917, št. 4/1209/84—1917.

Rekviriranje živil. Množile so se pritožbe, da se je rekviriralo zrnje, moko in razna druga živila, ne da bi se posestnikom povedalo po kakem ključu. Komisijonarji so predpisovali posestnikom, toliko in toliko žita, fižola ali krompirja moraš oddati. Pri tem se v mnogih slučajih ni oziralo ne na potrebe glede semena, ne na število oseb pri hiši, ampak se je kar kratkoma predpisalo gotovo množino živil, ki se jih je moralo oddati, če je potem tudi kmetu primanjkovalo semena in živeža. Poslanci Slovenske Kmetijske Zveze so se za stvar zavzeli in so se v Gradcu pri cesarski namestniji pritožili proti takemu postopanju, ki povzroča med ljudstvom vedno večjo nezadovoljnost in nezaupnost napram vladnim organom in njenim odredbam. Cesarska namestnija je z odlokom z dne 2. maja 1917 odredila, da se mora odslej javno razglasiti, po katerem ključu in na kateri podlagi se ta ali druga stvar rekvirira. Kmetje se sedaj lahko prepričajo, ali je zahteva okrajnega glavarstva ali komisijonarja upravičena ali ne. Če kdo misli, da se od njega zahteva preveč žita, krompirja ali kaj takega, naj gre h županu in naj na podlagi razglasenega ključa izračuna, ali zahteva ni pretirana in neopravičena. Če se mu godi krivica, t. j. če se preveč zahteva od njega, naj prosi župana, da na podlagi števila oseb, obsega posestva in ključa, ki je javno razglašen, poroča oblasti, da se je od tega in tega posestnika preveč zahtevalo in da je treba posestniku oddati samo toliko in toliko. Kotorej dobiš uradni poziv za oddajo, se poprej prepričaj, ali res moraš toliko oddati ali ne.

Oddaja svinjske masti in surovega masla. Štajersko cesarsko namestništvo razglasa: Da bode prebivalstvo enakomerno preskrbljeno s svinjsko mastjo in s surovim maslom, se sledeče določa: Lastniki svinj morajo slejkoprej oddati predpisano množino špeha ali svinjske masti in sicer od svinj težkih od 60 kg klavne teže 2 kg surove masti, od svinj težkih od 60 do 100 kg 3 kg surove masti, od svinj težkih od 100 do 150 kg 6 kg surove masti, in od svinj težkih več kakor 150 kg 10 kg surove masti. Dosedaj oddane množine masti ali špeha se vračunajo. Če je n. pr. kdo oddal po zimi od svinje, težke 60 kg, 1 kg špeha, mora sedaj oddati od tiste svinje samo še $\frac{1}{2}$ kg špeha. Prevzemne cene za surovo ali spuščeno svinjsko mast in za špeh se določajo sledeče: Za 1 kg surove svinjske masti ali surovega špeha 7 K 40 v, za spuščeno svinjsko mast pa 8 K 30 v za 1 kg. Pripomni se, da se računa za 6 kg surovega špeha 5 kg spuščene svinjske masti. Nadalje se določa, da morajo lastniki krav oddati gotovo množino surovega masla. To množino bodo določila okrajna glavarstva. Namesto surovega masla se bo lahko oddalo tudi spuščeno maslo. Cena za surovo maslo se določa sledeče: Za surovo maslo 1 kg 6 K 50 v, za spuščeno maslo 8 K za 1 kg. Te cene veljajo za kraj, kjer se je surovo ali spuščeno maslo pridelalo. Okrajna glavarstva so že določila mesto, kam se mora oddajati špeh, svinjska mast, surova in spuščena mast ter ime osebe ali nakupovalca teh predmetov. Zoper tozadevne prestopke je določena denarna globa do 5000 K, oziroma kazen zapora do šest mesecev. — Župani so dobili glede oddaje masti, špeha in masla od okrajnih glavarstev natančnejša navodila.

Oddaja vlačnih strojev za obdelovanje polj. Osrednji odbor c. k. Kmetijske družbe nam piše: Vojno ministrstvo je potom urada za ljudsko prehrano dalo na razpolago za poljska dela nekaj vlačnih strojev, ki se oddajo proti primerni najemnini.

Vlačni stroji (Caterpillar je njih angleško ime) so cestnim lokomotivam podobni stroji, pri katerih so zadnja in sprednja, oziroma zadnja in srednja kolesa z zelo trpežnim, širokim, veržasto členkovitim vezilom brez konca zato zvezana, da se troj pri neugodnih tleh ne vgreza ali polzi. Podružnice in cenjeni člani c. kr. kmetijske družbe se vabijo, da v slučaju, ako hočejo najeti stroje, to nemudoma javijo osrednjemu odboru, kateri najkasneje do 10. maja naznani število in prosilce c. kr. poljedelskemu ministrstvu.

Travo in seno pri slovesnostih trositi prepovedano. Pri nekaterih avstrijskih deželah je pri cerkvenih obhodih in drugih slovesnostih navada, da potrosijo tla s travo ali senom. Zavoljo pčlosti krme je treba z uporabo krme zelo varčevati in odredba c. kr. urada za prehrano v državnem zakoniku prepoveduje trošenje trave in sena po cestah potih in trgih.

Deželni gospodarski svet za Koroško. Po ukažu urada za ljudsko prehrano se mora v vsaki deželi sestaviti deželni gospodarski svet, sestoječ iz deset članov, ki naj v vseh vprašanih prehrane daje deželni vladi svoje nasvete. Predsedstvo ima deželni predsednik oziroma od njega določeni namestnik in polovico članov imenuje dotični deželni odbor in dotična trgovska in obrtna zbornica, drugo polovico pa poljubno vpokliče deželna vlada. Na Koroškem je v ta odbor imenovan izmed Slovencev samo monsignor Val. Podgorc. — Za Štajersko še gospodarski svet ni sestavljen.

Odredba radi domačih mlinov. Cesarska namestnija je dne 25. aprila t. l. odredila, da žrmlje smejo odslej prodajati in nakupovati edino z dovoljenjem politične oblasti. Kdor si hoče nabaviti žrmlje, mora odslej imeti dovoljenje okrajnega glavarstva.

320 vagonov rumunskega žita v Avstrijo. Dunajski listi pišejo, da bo prišlo v najrajšem času 320 vagonov rumunskega žita v Avstrijo. Tudi Štajerska bo baje dobila večjo množino rumunskega žita.

Karte za tobak. V mnogih deželah, kot na Češkem, Moravskem, v Šleziji in v delih Primorske so že upeljali karte za tobak, kar se je baje prav dobro obneslo. Tobačna uprava namerava vsled tega upeljati karte za tobak za vse avstrijske dežele.

Pridobivanje olja in beljakovine iz žita. Zopet nov uspeh tehnike! Posrečilo se je razdeliti v sestavi kal žitnega zrna, kojega sestavina je enaka sestavini kokošjega jajca. Vsi veliki mlini so uvedli ta način razkrojevanja. Iz kal se pridobiva v petih tvornicah za olje z dovoljenjem urada za prehrano olje in beljakovina, tako da dobimo užito jedilno olje in margarinove surovine. Iz tega načina izdelovanja žitnega zrna nam še ostane beljakovinasta moka, ki ima trikratni pol večjo redilno moč kakor meso. 20 g te moke nadomešča kokošje jajce. Toletna pšenica in rž bosta v polni meri na ta način pripravljene, oves in ječmen pa le deloma. Dobava moke se ne bo zmanjšala, ampak moka sama celo zboljšala, ker bodo odstranjene vse mastne kisline, žltavost, grenkoba in plesnoba. Iz enega železniškega vagona koruze dobimo surovin za pet meterskih stotov margarina.

Razne novice.

Potres v južni Italiji. Dne 7. maja ob 7. uri zvečer so imeli v Kalabriji močen potres, ki je povzročil med ljudstvom obilo vznemirjenja. Škoda je precej velika.

Angleški kralj okopava krompir. »Daily Mail« poroča, da angleški kralj vsak teden par dni okopava krompir na vrtu dvorca Windsor. Njegovemu zgledu sledita tudi princ Henry in princeza Mary.

Samo papirnat denar v Nemčiji. Ker vedno bolj primanjkuje kovanega bakrenega in nikljastega denarja v Nemčiji, je sklenila vlada, da ves kovani denar, katerega sedaj shranjujejo, potegne iz prometa in ga zamenja s papirnatim denarjem.

Koliko sovražnikov se nahaja v našem vjetništvu? V avstrijskem vjetništvu se nahaja 852.853 Rusov, od teh je 4755 častnikov; 5595 Črnogorcev, od teh 31 častnikov, 97.712 Italijanov, od teh 2227 častnikov; 38.327 Rumuncov, od teh 542 častnikov; 465 Francozov, od teh 12 častnikov in 31 Angležev, od teh 18 častnikov. V avstrijskem, nemškem, bolgarskem in v turškem vjetništvu se nahaja za vsem 2.874.271 sovražnikov.

Oslovsko meso. V nekem severo-češkem nemškem listu je izšel oglas, ki se glasi: Oslovsko meso! Ta teden dobim 50 oslov. Meso bo jako lepo. Pripraviti se da posebno dobro; juha ima okus

Slovinci, Slovenke!

Podpisujte

6. VOJNO POSOJILO

pri domačih denarnih zavodih.

kurje juhe, oslovska mast ni slabša od gosje masti. V soboto pripravim izvrstne krvave klobase iz oslovskega mesa.

Odrezal si kose mesa z žive krave. V sara-jevski okolici se je pasla krava nekega tamkajš-njega kmeta. Ker je zvečer ni bilo domov, je šel kmet iskat jo in našel jo je ležečo s težkimi ra-nami. Nekdo si je odre al velike kose mesa z žive krave. Kravo je bilo treba takoj ubiti.

Ladje iz betona. Na Norveškem so začeli iz-delovati ladje iz betona. Najprej so začeli vlivati trgovske ladje z vsebino 255 ton, zdaj pa je inženir Fongner v Mostu pri Kristijaniji zgradil motor-no ladjo, ki obsega 3000 ton. Vse je narejeno iz cementa; izvzeto je le krmilo, ki je seveda iz že-leza.

Ne žveči zitnega zrnja! Ker ima marsikdo na-vado, da devlje v usta in žveče raznovrstno žito in ker se nabajajo v žitnem zrnju glivice, ki so človeškemu zdravju škodljive, je izdala nemška vlada ukaz, ki prepoveduje žvečiti in devati v usta žitno zrnje, kajti zelo veliko oseb si je na ta na-čin hudo pokvarilo zdravje. Kakor poročajo du-najski listi, bo tudi avstrijska vlada izdala slično prepoved.

Mlada detelja kot živilo. V listih čitamo sle-deči uradni razglas: Ker je važno, da se do nove le-tine izrabijo vsa živila, ki jih nudi rastlinstvo, se o-pominja, da mlada detelja, kakor se goji pri nas, da-je izborna in zelo redilno zelenjavo na način špinače, katere se more uživati brez ogrožitve zdravja in s-ploh kakih nevšečnosti. Za človeško hrano je detelja najboljša v prvi dobi rasti, dokler ne zraste nad 10 do 15 cm. Kot zelenjavo jo je treba pripravljati sve-žo in neovenelo kot špinačo. Uporabne so vse vrste detelje. Lucerno pa je treba večkrat popariti, pri čem-er se mora voda menjati; potem izgubi grenki o-kus. V kmetijskih gospodarstvih se je detelja v mirnih časih že zdavnaj uporabljala kot zelenjava.

Jajca. Sirova ali mehko kuhana jajca so goto-vo eno najboljših redilnih snovi. Trdo kuhana so težka, da, skoro neprebavljiva, če jih človek požira kar v celih kosih; če jih pa skrbno prezvečimo, jih želodec prebavi ravnotako lahko kakor mehko kuha-na. Beljak je lažje prebavljiv kakor rumenjak. Ka-ko redilno moč ima jajce, razvidimo iz tega, da za-dostuje mladi ptici za razvoj vseh telesnih delov! — Sirova ali mehko kuhana jajca je posebno priporo-čati slabokrvnim, bledičnim, vsem, ki okrevajo od bolezni (rekonvalescentom) in doječim materam. — Tako, ki imajo slaboten, občutljiv želodec, naj nikoli na jajce ne pijejo mleka, ker kak slab želodec tega ne vzdrži!

Muzej za ure. Dunajski profesor Rudolf Kaf-tan je mnogo let nakupoval in zbiral raznovrstne ure od prvega razvoja ur do najnovejše dobe. Zbral je zavsem 10.000 raznovrstnih ur, od najmanjše že-pne do največje stolpne ure. Zbirka je zelo zanimi-va. Iz leta 1680 ima 234 lesenih ur, iz poznejše do-be 12 velikih stolpnih in 412 stenskih ur vseh evro-pskih dežel. V njegovi zbirki se nahaja 5000 raznih ur iz zadnjih stoletij. Zanimivo zbirko je kupila du-najska mestna občina za 200.000 K.

Tunel pod morjem. V kraljevski zemljepisni družbi v Londonu je imel te dni Sir Francis Fox, eden najznamenitejših angleških inženirjev, zanimivo predavanje o zgradbi tunela pod morjem, ki naj zve-že Anglijo z evropskim kontinentom. Rečeni inženir je nasvetoval, naj se pod kanalom la Manche zgradi tunel, ki bo sestavljen iz dveh cevi. Vsaka teh cevi naj meri povprečno 18 čevljev in naj bo položena vsaj sto čevljev pod morskim dnem. Vse delo naj iz-vrše stroji, ki jih bo gonila električna sila. S kopa-njem se naj začne na več krajih naenkrat, da bi bi-lo delo čimprej izgotovljeno. Tunel naj bo tako pri-rejen, da ga bo lahko tudi z vodo napolniti na po-ljubnih mestih. Vhod in izhod na angleški strani bi naj bil pri Doverju. Po zgradbi tega tunela bo mo-goče se pripeljati v šestih urah iz Londona v Pariz in bi se lahko ustvarila taka zveza, da bi bilo mo-žno, se peljati, ne da bi bilo treba kje prestopiti, iz Londona v Carigrad in iz Londona čez Rusijo na daljni vzhod.

Pretkanost vrabcev. Naši domači vrabci so že od nekdaj na glasu kot jako pretkani in oprezni pti-či in jih kot take opeva tudi narodna pesem, slika-joč vsa njihova lepa svojstva, ki so si jih pridobili tekom tisočletne družbe s človeštvom. — Vrabčjo po-vest, ki jo hočemo priobčiti tu, pa nedvomno nadkri-ljuje vse, kar se je doslej v tem pogledu znalo o v-rabcih: V Karlsru na Nemškem je prijatelj in zaščit-nik pernatega sveta stavil vsako zimo na balkon svoje vile vsakovrstno hrano za razne ptice, in med drugim tudi razsekano meso in slanino. Njegovi stal-ni gosti so bili vedno sestrđani in premrzni šk-orci, ki so prišli, čim se je zdanilo, vsako jutro na rob imenovanega balkona in tamkaj tako dolgo pre-pevali, dokler niso dobili svojega zajtrka. Kot nepo-vabljeni gostje so prihajali seveda tudi vrabci. — Škorci so jih velikodušno trpeli in tako so vsako ju-tro škorec in vrabci skupaj zajtrkovali. Z dohodom pomladi se je raztopil tudi sneg in z njim so izgi-nili tudi škorec. Odleteli so v gozdove, da si sami

iščejo hrane. Vrabcem pa je medtem udobna zimska prehrana tako ugajala, da so jo hoteli imeti sploh vse leto. Zbirali so se še okoli tri dni na onem bal-konu; toda ko so videli, da prijatelj sestrđanih šk-orcev nima dosti smisla za prazne vrabčje želodce, so si zmislili nekaj pametnejšega. Že naslednjega dne navsezgodaj zjutraj je začel prijatelj škorcev mlo prepevanje svojih škorcev: „Krrd, krrd, kjili krr!“ Misleč, da so se zopet vrnili njegovi dragi šk-orci, in veseleč se, da niso nanj pozabili, je prihi-tel s polno pestjo hrane k balkonu. Toda kako se je začudil, ko je dobil tamkaj namesto škorcev — celo jato brezobraznih in vsiljivih vrabcev, ki so se te-kom zime naučili žvižganja škorcev in se hoteli se-daj tako pretkano in pametno okoristiti s to pridobi-tvijo. In res se je vrabcem tako vsaj za enkrat po-srečilo pozobati škorcem namenjeni zajtrk.

POSOJILNICA V MARIBORU

(NARODNI DOM) 401

sprejema prijave za VI. vojno posojilo
vsak delavnik med uradnimi urami.

Dopisi.

Maribor. Spodnještajerska ljudska hranilnica in posojilnica (Stolna ulica št. 6) sprejema med uradnimi urami prijave za 6. vojno posojilo.

Maribor. Umrla je M. Pristavec, rojena Poč, soproga nadsprevodnika južne železnice v pokoju, stara 64 let. Pogreb se je vršil v torek, dne 9. t. m. N. p. v m.

Maribor. Piše se nam: Gotovo ni nikomur pri-jetno, se trgati za karte za vsakdanji kruh po vseh mogočih uradih. Še manj prijetno pa je, če se komu zgodi kaka nepravilnost, ki je ni sam zakrivil, pa mora potem slišati trde besede uradnikov, ki jih po-sredno ali neposredno sam plačuje. V naslednjem en-tak slučaj: Stranki-vdovi višjega državnega uradni-ka s tremi otroci, ki so vsi študirali do zadnjega ča-sa, so bile dane štiri krušne karte. Pri sprejemu teh kart in tudi še skozi par naslednjih dni, stranka ni opazila, da je četrta karta karta za deželo. Vsled te-ga je imela neprilichnost koj pri peku. Napotila se je torej v urad, koder se dobivajo karte in prosila iz-mene. Tu so ji rekli, da ji ne morejo pomagati in da naj gre na magistrat. Ko je prišla tje, so ji karto od-vzeli, ne da bi ji dali nadomestila. Na vprašanje, zakaj ne dobi nove karte, se ji je reklo, da jih ji ne dajo. Ko je na to omenila, da ima troje otrok in da se naj vsaj na to ozirajo, se ji je reklo: „Kaj to bri-ga; drugi jih tudi imajo.“ Povsodi in splošno veliko pomanjkanje ter draginja. Kljub temu vse še potrpi. S takim postopanjem pa se — po našem mnenju — ljudi le po nepotrebnem razburja in draži. Skrajni čas je, da pride tudi tu in pomele — železna metlja.

Maribor. Za minoli teden je bila naznanjena podelitev polnih množin krušne moke. Moke se je tu-di res dobilo, kolikor je je bilo obljubljeno, samo da je bil kruh neužit. Moka, ki se je dala dobro za-gnesti, je dala kruh, kojemu je bilo takoj poznati, da je moka „zabuhla.“ Bil je vseskozi zelo težak in i-mel jako neljub prisladek. Kakor po zemlji. Pravijo tudi, da je vsled tega nekaj ljudi zbolelo. Je pač to posledica izbornega načina preskrbovanja z živil-i, ki sama sebe hvali po nemških listih.

Maribor. Mariborska mestna vojsa kuhinja se bo te dni preselila iz stare gimnazije na Glavnem trgu v Elizabetno cesto (mestni otroški vrtec).

Kamnica pri Mariboru. Tukajšnja Kmet-ska hranilnica in posojilnica bo imela v nedeljo, dne 20. t. m., po ranem sv. opravilu v prostorih Vogrničeve gostilne svoj letošnji občni zbor, na katerem bo preda-val nadrevizor g. Pušenjak iz Maribora. Pridite v obilnem številu!

St. Ilj v Slov. gor. Iz ruskega vjetništva se prav pridno oglašata praporščak-gimnazijec J. Ferik, ki je sedaj v častniškem vjetniškem taborišču Novo-nikolajevsk v Sibiriji, in posestnik Matija Kren, ki dela kot vrtnar pri nekem baronu v Karbatovski ob evropsko-azijski meji. Oba sta zdrava in pišeta, da se jima dobro godi.

Veržej. Praznik Marije, Pomočnice kristjanov, se bo v „Marijanišču“ obhajal v nedeljo, dne 20. t. m., s slovesno službo božjo in z mirovno procesijo ob 2. uri popoldne.

Mala Nedelja. Dne 18. t. m. bo šla prva proš-ja procesija na Ptujsko ali Črno goro. V tej pro-cesiji se bo molilo za zaželjeni mir in za blagoslov-ljeno letino. Zjutraj ob 4. uri bo sv. maša za roma-rje, za mir in srečno vrnitev naših vojakov. Po sv. maši se romarji zberejo v cerkvi, da dobijo papežev blagoslov. Začetek procesije okoli 5. ure. V ptujski minoritski cerkvi dobijo romarji z Najsvetejšim bla-goslov. Častilci Marijini, udeležite se te pobožnosti, da pomagamo našim vojakom z molitvijo in da se bo na Marijino priprošnjo sklenil mir.

Ptuj. Kmet-ska hranilnica in posojilnica (v minoritskem samostanu) sprejema prijave za 6. voj-no posojilo.

Celje. Mestni magistrat določa, da naj mestno prebivalstvo po možnosti štedi z vodo, zlasti zdaj v poletnih mesecih, ko se zlasti v bolnišnicah porabi izvanredno veliko vode, tako, da je postalo pomanj-kanje vode že precej občutno. Kdor bi teh določb ne vpošteval, bi se mu brezobzirno zaprl vodovod. — Nadalje je mestni urad določil, da morajo biti papir-nate trgovine zaprte od 12. do 12. ure opoldne, vse ostale trgovine pa od 11. do 2. ure popoldne.

Celje. Ljudska posojilnica v Celju sprejema prijave za 6. avstrijsko vojno posojilo od vsakega in tudi od skupičkov cerkvenih zvonov ter daje vsako-mur ustmeno ali pismeno pojasnilo itd.

Zadnja poročila došla v petek dne 11. maja.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 10. maja.

Na nobenem bojišču pomembnih dogodkov.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 10. maja.

Francosko bojišče.

Armada skupina prestolonaslednika Ruperta: Pri Arrasu je artilerijski boj vedno hušji. Naši jar-ki zahodno od Lensa in Aviona so bili včeraj cilj brezvspešnih sovražnih podvzetij. Fresnoy je ostal kljub ponovnim angleškim napadom popolnoma v na-ši oblasti. Za Bullecourt valovi borba semtertja.

Armada nemškega prestolonaslednika: Med Soissonsom in Reimsom je bilo vojno delovanje od časa do časa zopet hušje, toda bilo je vobče v zmer-nem obsegu. Na gorovju Winterberg in pri St. Ma-rie-Ferme vzhodno od Cormicy je bilo več ponovnih francoskih napadov v srditem boju iz bližine in v protisunku odbitih. Severozahodno od Prosnesa so bili sovražni delni sunki brezvspešni.

Armada skupina vojvode Alberta: Na mnogih odsekih so bila naša poizvedovalna podvzetja zelo v-spešna.

Vzhodno bojišče.

Ob Narašovki, pri Brzezany in ob železnici Tarnopol—Złozov je bil od časa do časa artilerijski ogenj in ogenj metačev min živahnější.

Macedonsko bojišče.

Na macedonskem bojišču se je včeraj bitka na-daljevala z največjo srditostjo in je prekosila glade srditosti vse dosedanje bitke na tamošnjem bojišču. M Severo-zahodno od Bitolja so bili sovražni na-padi, kojih cilj je bil, nam iztrgati višinske posto-janke, odbiti.

Ob kolenu reke Črne so bili zjutraj, popoldne in zvečer po zelo močni artilerijski pripravi podvzeti napadi Rusov, Italijanov in Francozov na 16 km ši-roki fronti odbiti, pri čemur je imel sovražnik zelo težke izgube.

Severno od Vodene v naše postojanke upadli Srbi so bili krvavo odbiti. Zavezniška nemška in bolgarska pehota je v zelo trdovratni obrambi in v srčitih protisunkih, podpirana v vseh legah od arti-lerije, brez izjeme obdržala vse postojanke v svoji oblasti in se je sijajno bojevala.

Dva milijona vojakov na zahodni fronti.

Švicarski listi zatrjujejo, da šteje francosko-angleška armada na francoski fronti nad dva mili-jona mož.

Paroplovstvo med Anglijo in Nizo- zemsko ustavljeno.

Rotterdam, 10. maja.

Ladijski promet med Anglijo in Nizozemsko je popolnoma ustavljen.

Amerika in Japonska tekmujeta.

Stockholm, 9. maja.

Japonsko ministrstvo bo ob pričetku zasedanja japonskega parlamenta predložilo velik načrt za gra-dnjo novih ladij. Japonske ladjedelnice nameravajo zgraditi dve veliki skupini novih ladij, med temi 12 ogromnih oklopnih ladij. Japonska hoče na ta način tekrovati z Zedinjenimi državami.

Vsako množino vreč

kupi veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

Ivan Ravnikar

NA DEBELO! trgovina špecerijskega, kolonijalnega blaga barv in zaloga mineralnih voda NA DROBNO!

CELJE — Graška cesta števil. 21

kupuje po najvišji dnevni ceni vinski kamen, kumno, janež, pristno strd in vosek.

OBČINSKIM URADOM

se naznanja, da ima tiskarna sv. Cirila v Mariboru zopet na razpolago **Prošnje** in **Potrdila** za klanje telet in mlade živine.

Umetni **SIDA** je štirikrat cenejši kot pravi med ter bolj med redilen nego meso in jajca. Rabi se kot maža na kruh, za pecivo in močnata jedila, pospešuje prebavo, lajša hripavost, zapeto, zasliženost, oboem pa tudi krepi itd. Poskus Vas prepriča o izvrstnosti umetnega medu! Zavojček velja 35 vin. Naroča se pri: **Josip Berdajs, Ljubljana Zeljarska ulica števil. 13.** Po pošti se pošilja najmanj 12 zavojčkov za 4 krome.

Zahvala.

Povodom smrti preblagega preč. g.

Franca Hirti,

kn. šk. duh. svetovalec in župnika v Slivnici,

so nam došli nebrojni izrazi prisrčnega sočutja.

Podpisani izrekajo tem potom vsem za izkazano sočutje najprisrčnejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujejo č. č. duhovščini izrecno vlč. g. dekanu Ad. Gršovnik, pridigarju dr. Antonu Medvedu, svitli grofici Schönborn, p. n. učiteljstvu vseh štirih sol, občinskim predstojnikom vseh občin, vsem župljanom zlasti pevcem in pevkam in sploh vsem udeležencem pogreba.

Žalujoči ostali.

„Usnjehran“

je najboljša postavna zavarovano sredstvo za ohranitev dragih podplatov. Sredstvo je prekušeno, utrdi podplate, podvoji njihovo trpežnost ter učinkuje izborno proti vremenskemu uplivu. Zatoraj velik prihranek. Za dva para podplatov zadostuje ena steklenica. Prosto poštine pošilja dve steklenici za 4 K. (Denar naprej). R. Starovašnik, Konjice, Štajersko. Trgovci in prodajalci dobe popust.

Čevlji

z lesenimi podplati, najboljše kakovosti, okovani, znotraj obloženi s kožuhovino.

Št. 26—28	K 14.—
„ 29—34	K 17.—
„ 35—38	K 20.—
„ 39—41	K 23.—
„ 42—46	K 26.—

Pošiljanje po pošti. Povzetje. Zamenjava dovoljena. Poština in stroški pošiljanja do 5 kg 1 K 40 vin.

M. SCHRAM, Maribor ob D. GOSPOSKA ULICA.

Izborne gumijevе podplate,

ki so boljši kot sedanje usnje, trpežne in nepremočljive priporoča v nakup in razpošilja

Rudolf Starovašnik, Konjice. Štaj.

CENA:

za moške K 5-50, za ženske K 4-50 in za otroke K 3-50 par.

Denar naprej ali po povzetju. Obdelati se dajo ravno tako kot podplati iz usnja.

Kupim

kislo zelje,
vinski kamen,
čebelni vosek,
vsako množino po najvišji ceni. Ako ima kdo večjo kvantiteto za oddati, prosim poročila, pridem tudi na dom blago prevzet. Se priporočam spoštovanjem Jos. Šerec, trgov., Maribor, Tegetthoff-ova ulica 57.

„Panorama-International“

Maribor, Grajski trg števil. 3, sraven gostilne „k ornemu orlu“ se priporoča na obilen obisk. Odprto cel dan. Vstopnina 30 v, otroci 20 v. Predstava traja 25 minut. Vojni dogodki iz vseh bojišč, pokrajine vseh dežel celega sveta v naravni velikosti, slikovito in resnično. Za malo denarja in malo izgubo časa se vidi mnogo zanimivosti celega sveta. Kdor si enkrat ogleda „Panorama“, pride zopet, ker so vedno nove predstave.

Mladega in krepkega fanta

iz poštene rodovine sprejme za hlapca (za svojega, ker mu je padel edini sin.)

Simon Doško,
kmet v Kamnici pri Mariboru.

Novo!

Slamnate šolne (čevlje)

za dom priporočam kot nadomestilo za drago usnieno obutev posebno za delo v sobah Dobro trpežno blago. Pošljejo se najmanj 5 pari za 9 kron prosto poštine. Denar prosim v naprej, ker je pošiljatev po povzetju predraga Naročila sprejema R. Starovašnik, Konjice, Štaj. Trgovcem popust. Poskusite, ne bode Vam žal.

161

Na Kalvarijo!

30 Križevih potov.
Spisal Franc. Ser. Šegula.

Ljudska izdaja.
Mala 8a. 640 strani.

Pregled vsebine:

1. Križev pot romarjev na Križevi cesti v Jeruzalem. — 2. Križev pot jeruzalemskih frančiškanov (1875). — 3. Novejši jeruzalemskih frančiškanov. — 4. K. p., navadno Rimski imenovan. — 5. K. p., sv. Leonharda Porto-Mauriškega. — 6. K. p., sv. Alfonza M. Liguori. — 7. K. p., kardinala Pavla Melchers-a. — 8. K. p., (splošni) župnika Fr. Ser. Bezjaka. — 9. K. p., slov. amerik. škofa Friderika Baraga. — 10. Pred izpostavljenim sv. Rešnjim telesom. — 11. V čast Srca Jezusovega. — 12. Na dan sv. obhajila. — 13. K. p., (stanovski) župnika Fr. Ser. Bezjaka. — 14. Za društvo sv. Jožefa križčank. — 15. Za društvo sv. Ane križčank. — 16. Za delavce in služabnike. — 17. Za mladeniče (A. M. Slomšekov). — 18. Za dekleta (Slomšekov). — 19. Za Marijanske kongregacije deklet. — 20. Za družbo Marijinih otrok. — 21. Za šolarje (priprava na prvo sv. obhajilo). — 22. Za redovnike in redovnice (obnoveitev samostanske obljube). — 23. K. p., za adventni čas. — 24. Za predpepelnični čas. — 25. Za postni čas. — 26. K. p., na Veliki petek. — 27. Za čas posebnih stisk in nadlog. — 28. Za čas vojske. — 29. Za verne duše. — 30. Memento mori! Sledi popoln molitvenik obsega joč „mašo v čast trpljenja Jezusa Kristusa“ vse litanijske, spovedne in obhajilne molitve, razne molitve in pobožnosti o trpljenju Jezusovem, pesmi i. t. d.

Ko pridete v Maribor, dajte si je v prodajalni tiskarne sv. Cirila predložiti na ogled; ali pa jo naročiti takoj po pošti. Dobi se knjiga v treh različnih vezavah: 1. z rdečo oblogo za K 2-50. 2. z zlato oblogo za K 3-20. 3. krasna izdaja za K 3-50. Po pošti poslan stane vsak komad 20. vin. več. Kder si knjigo po pošti naroči, naj pošlje denar po nakaznici naprej in naj priloži za vsak komad 20 vin. za poštino.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

IZDELOVANJE

raznovrstne cerkvene oprave, kot oltarjev, kipov, vojnih spominskih plošč, kakor tudi prenovljanje istih ohranite po končani vojski našemu slovenskemu umetniku-podobarju in pozlatarju

Ivanu Sojč

Maribor, Reiserjeva ulica št. 26.

Spodnještaj. ljudska posojilnica v Mariboru

reg. zad. z neom. zav.

Hranilne vloge

Na vsako vlogo se plačuje 1% ročne obrestilnosti. Vlogo se plačuje 1% ročne obrestilnosti. Vlogo se plačuje 1% ročne obrestilnosti.

Posojila se dajajo

Posojila se dajajo na vsako vlogo se plačuje 1% ročne obrestilnosti. Posojila se dajajo na vsako vlogo se plačuje 1% ročne obrestilnosti.

Uradne ure

Uradne ure so vsako ponedeljek od 10 do 12 ure dopoldne in vsako sredo od 10 do 12 ure dopoldne.

Pojasnila se dajajo

Pojasnila se dajajo na vsako vlogo se plačuje 1% ročne obrestilnosti. Pojasnila se dajajo na vsako vlogo se plačuje 1% ročne obrestilnosti.

Stolna ulica 6 (med Glavnim trgom in stolno cerkvijo.)

6. avstrijsko vojno posojilo.

Davka prosto $5\frac{1}{2}\%$ državno posojilo po K 92.50

Davka prosti $5\frac{1}{2}\%$ državni zakladni dolžni listi po K 94.—

Državno posojilo se v letih 1923 do 1957 z žrebanjem povrne.

Državni zakladni listi se dne 1. maja 1927 plačajo nazaj.

Podpisovanja in pojasnila pri poštno-hranilničnem uradu in pri poštних uradih, pri davkarijah, državnih blagajnah, pri avstro-ogrski banki in njenih podružnicah, pri vseh bankah, bankirjih, hranilnicah, zavarovalnih zavodih, kreditnih zadru-gah in njih zvezah.

Ugodnosti avstro-ogrške banke in blagajne za vojno posojilo pri posojilih v svrhu podpisovanja.

Podpisovanja

od 10. maja do 8. junija 1917.